

2a 866

Siauliu Miesto
TEATRAS

**ŽMOGUS
KURĮ
UŽMUŠIAU**

30 kary.

A 69
944

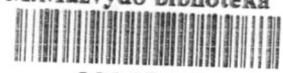
S C E N A

ORKESTRAS

32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	II		
51	50	49	48	47	46	45	44	43	42	41	40	39	38	37	36	35	34	33	III
70	69	68	67	66	65	64	63	62	61	60	59	58	57	56	55	54	53	52	IV
89	88	87	86	85	84	83													V
108	107	106	105	104	103	102													VI
127	126	125	124	123	122	121													VII
146	145	144	143	142	141	140													VIII
165	164	163	162	161	160	159													IX
184	183	182	181	180	179	178	177	176	175	174	173	172	171	170	169	168	167	166	X
203	202	201	200	199	198	197	196	195	194	193	192	191	190	189	188	187	186	185	XI
222	221	220	219	218	217	216	215	214	213	212	211	210	209	208	207	206	205	204	XII
241	240	239	238	237	236	235	234	233	232	231	230	229	228	227	226	225	224	223	XIII

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

000676958

P A R T E R I S

260	259	258	257	256	255	254	253	252	251	250	249	248	247	246	245	244	243	242	XIV					
279	278	277	276	275	274	273	272	271	270	269	268	267	266	265	264	263	262	261	XV					
298	297	296	295	294	293	292	291	290	289	288	287	286	285	284	283	282	281	280	XVI					
317	316	315	314	313	312	311	310	309	308	307	306	305	304	303	302	301	300	299	XVII					
336	335	334	333	332	331	330	329	328	327	326	325	324	323	322	321	320	319	318	XVIII					
360	359	358	357	356	355	354	353	352	351	350	349	348	347	346	345	344	343	342	341	340	339	338	337	XIX

B A L K O N A S

18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	I		
36	35	34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19	II		
54	53	52	51	50	49	48	47	46	45	44	43	42	41	40	39	38	37	III		
72	71	70	69	68	67	66	65	64	63	62	61	60	59	58	57	56	55	IV		
90	89	88	87	86	85	84	83	82	81	80	79	78	77	76	75	74	73	V		
108	107	106	105	104	103	102	101	100	99	98	97	96	95	94	93	92	91	VI		
126	125	124	123	122	121	120	119	118	117	116	115	114	113	112	111	110	109	VII		
144	143	142	141	140	139	138	137	136	135	134	133	132	131	130	129	128	127	VIII		
160	159	158	157	156	155	154	153	152	151	150	149	148				147	146	145	IX	
168	167	66	165	164													163	162	161	X

Šiaulių Miesto Teatro leidinys Nr. 3.
Redagavo — V. Kymantas. Nuotraukos — St. Ivanausko.
Premjera — 1944. III. 11

A 69
A. 944

MAURICE ROSTAND IR JO PJESĖ

Kai prasidėjo Didysis Karas, Maurice Rostand, žymaus prancūzų dramaturgo, neo-romantinės dramos tėvo Edmundo Rostand sūnus, turėjo jau pilnus dvidešimt trejus metus. Tai amžius, kada žmogus savo šviežiais pojūčiais aistringai čiulpia į savę visus aplinkos jam teikiamus įspūdžius, kartu vis dėlto turėdamas jau pakankamai savo paties ir ištisų kartų patyrimu įgyto sveiko proto kritiškai priimti ir vertinti pasaulį. O jaunas Rostand'as, išaugęs kultūringoje rašytojų ir intelektualų aplinkoje, dar prieš karą pasirodęs su keleta eilėraščių knygu, tuo metu jau buvo spėjęs įžengti į jaunų ir žadančių poetų eiles. Todėl Didysis Karas, užpildęs gražiausius jo jaunystės metus, galutinai suformavęs jo pasaulėžiūrą, jautria seismografo plunksna įrašė į jo širdį, suteikdamas jam ne tik teisę, bet ir pareigą apie jį kalbėti.

Iš to visuotinio sąmyšio M. Rostand'as išėjo jau kaip visiškai subrendęs žmogus ir rašytojas. Pasirinkęs sau Prancūzuose iš tradicijos mėgiamą, jo tėvo iš naujo atgaivintą ir madingu tapusį eiliuotinės dramos žanrą, mūsų autorius 1921 m. su didžiu liu pasisekimu debiutuoja savo drama *La Gloir (Garbė)*. Tačiau net ir dvigubas Rostand'o vardas negalėjo išgelbėti jau pralaimėtas bylas. Didysis Karas, šalia daugelio kitų vertybių, savo griūvėsiuose palaidojo ir poetiškąją eiliuotą dramą, šį kartą ilgam laikui išgudamas ją iš scenos.

Todėl M. Rostand'as persikelia į labiausiai patikimą, užurpatorišką XX a. žanrą — romaną. Literatūrinėje rinkoje, su poros metų pertraukomis, pasirodo visa eilė jo romanų: *Kristalinis Karstas*, *Sfinkso paslaptis*, *Gėdos stulpas* ir kt. Nuo dramos visiškai atsakyti jis vis dėlto nepajėgia: 1925 m. jis išleidžia rašytojišką pjesę *Archangelas*, o po trijų metų — pilną gyvybės ir jėgos, jaudinančią istorinę pjesę *Napoleonas IV*.

Yra dar ir kitas kelias, kuriuo M. Rostand'as pasiekia teatro rampą — tai jo paties parašytų romanų inscenizacija. Šitokiu tai keliu išvysta 1930 m. pasaulį ir vienas iš labiausiai pagarsėjusių jo veikalų *L'homme que j'ai tué* (Žmogus, kurį aš nužudžiau), kurį žiūrovas dabar mato Šiaulių Miesto Teatro scenoje. Ši pjesė, pasirodžiusi tuo metu, kai visos Europos akys neramiu žvilgsniu dairėsi į ateitį, atitiko visuomenės nuotaikas ir, sužavėjusi ją savo giliu tragiškumu, su dideliu pasisekimu per trumpą laiką apkeliavo daugumą Europos teatrų.

Žmogus, kurį 1915 m. spalio 22 d. užmušė prieš ranka, yra ištikrųjų didysis ir pats tikrasis nematomas šios dramos veikėjas. Jo dvasia plevena Golderlinų namuose, jo atminimu persunkti paveikslai, knygos, baldai, visa atmosfera, jo vardas nė minutei nenutolsta nuo lūpų jo senų tėvų, jo našlajaujančios sužadėtinės. Tai mirusiųjų namai, žuvusiojo šešėlis čia viešpatauja, ir ne žmonės čionai gyvena, o šešėliai be dabarties ir ateities kažko slankioja iš kampo į kampą niūriuose kambariuose.

Europoje tada buvo milijonai tokių namų, ir ji atrodė, kaip didžiulis kapinynas. Žmonija, palaidojusi savo mirusiuosius, rauda prie jų kapų, bando susikalbėti su jais, trokšta išgirsti jį reikalaujantį balsą, nori surasti tuos, kurie atsakingi už jų mirtį, ir tuos, kurie galėtų gyventi jų vietoje ir kalbėti jų vardu.

Kaltininkas atsiranda. Tai prancūzų kareivis, kuris atakos metu be keršto, be neapykantos, šaltu krauju nusiteikęs, užmušė savo priešą. Nepasitikėdamas Bažnyčios ir visuomenės jam siūlomą nuodėmių atleidimu, jausdamas individualią atsakomybę, sąžinės balso persekiojamas, atvyksta jis pas savo aukos tėvus, ieškodamas visiškai teisėto pasmerkimo. Tačiau Angelika, liūdinti sužadėtinė, įsikūnijęs gerumas, pasmerkia jį ne mirti, o dar baisesniam dalykui — gyventi.

Mirtis per lengva bausmė tam, kuris jos trokšta. Milijonai išsisi po žeme, dar daugiau mirusiųjų dūšių — su pūluojančiom arba suakmenėjusiom širdim — vaikšto pasaulyje. Tas, kuris pajuto savo žmogiškąją kaltę, žmogaus nusikaltinį prieš žmogų, neturi teisės mirti. Jis žmogžudys, kuris ieško mirties, privalo liudyti pasauliui, kad tie, kurie mirė, troško gyventi. Nešiodamas širdyje šventą mirusiųjų atminimą, jis turi gyventi, kad išaiškintų kitiems, koks iš tiesų brangus ir didelis yra gyvenimas.

Motinos, sūnaus netekusios, sielvartas. Jaunos sužadėtinės našlavimas. Tik moteriška širdis viską supras, visus užjaus, visiems atleis. Iš tiesų — motina šiuose gedulinguose namuose švyti ir spinduliuoja meile ir rimtimi. Ji supranta visas motinas — ir nugalėtojų ir pralaimėjusiųjų. Motina žinotų, kaip išnarpinti šio pasaulio galiūnų gordijiską mazgą, nes jos ginklas — meilė ir užuojauta, ne kalavijas. Tik jos ginklai gali atnešti žmonijai taiką ir ramybę.

Tuo būdu drama, kurioje viešpatauja Mirtis, rado kelią į gyvą Žmogų ir į gyvą Gyvenimą.

A. J. Speičmas

71668